

CONTRIBUȚIUNI LA CUNOAȘTEREA ULMILOR DIN FLORA ROMÂNIEI

de C. C. GEORGESCU și I. MORARIU

Sistematica ulmilor europeni încă nu este deplin lămurită spre a se putea separa speciile cu precizie numai după material din herbarele vechi, care este în majoritate incomplet recoltat. Incercarea de a face un studiu critic întâmpină dificultăți, căci rareori se găsește în herbare de la acelaș exemplar, material cu flori, fructe și frunze mature. Greutățile de transport și faptul că înflorirea și fructificarea ulmilor are loc înainte de completa dezvoltare a frunzelor, opun piedici serioase la recoltarea unui material bogat, complet, căci se cere o marcarea precisă a exemplarelor urmărite și o triplă deplasare pe teren spre a se recolta pe rând lujeri cu flori, cu fructe și în fine cu frunze mature.

Cercetând materialul obișnuit din herbare, precum și cel recoltat de noi, am putut constata că sub denumirea de *Ulmus glabra* Mill. sunt înglobate mai multe specii de ulm din flora României și a căror enumerare este următoarea:

I) *Ulmus foliacea* Gilibert, Exercit. Phyt. (1792) II 395; E. S. G. Tarouca & C. Schneider, Unsere Freiland-Laubgehölze (1922) 413; A. Hayek, Prod. Fl. Pen. Balc. (1927) I. 91; A. Rehder, Man. of. cult. Trees and Shrubs (1934) 188; *Ulmus nitens* Moench., Meth. (1794) 333; H. Elwes & A. Henry The Trees of Great Brit. & Irel. (1913) 1887; *Ulmus glabra* Mill., Gard. Dict. ed. 8 Nr. 4 (1768) (non Hudson); Loud. Arb. et Frut. Brit. III. (1838) 1403; Reichenbach, Icon. Fl. Germ. XII 13 t. (1853) 664; Willkomm, Forstl. Flora (1887) 553; C. K.

Schneider, Laubholzkunde I, (1904) 219; *Ulmus campestris* L. var. *glabra* Hartig, Naturg. Forstl. Kulturpfl. (1851) 458, 460; Asch. u. Graebner, Syn Mitteleurop. Flora IV (1911) 553; *Ulmus carpiniifolia* Gled.; R. Mansfeld, Verzeichnis d. Farn und. Blütenpf. des Deuts. Reiches (1940) 71.

Arbore cu tulpina dreaptă, 30—40 m înălțime. Ramurile destul de îndepărtate și rămurelele de obicei ușor pendente. Scoarța cenușiu-negricioasă, ritidomul se formează de timpuriu, cu crăpături adânci și prelungi. Lujerii anuali subțiri, glabri numai în tinerețe cu peri răzleți; uneori înspre partea superioară a perniței, cu smocuri de perișori. Mugurii brun-negricioși, solzii cu puf mărunț și cu cili. Frunzele cu un pețiol de 6—12 mm lungime, păros; foaia eliptică până la ovală sau obovală, lungă de 5—8 cm, lată de 2,5—5 cm, asimetrică la bază, acuminată la vârf; fața superioară lucioasă, de un verde închis, netedă la pipăit; primăvara pubescentă, cu peri mărunți, rari, în stare matură glabrescente; fața inferioară cu barbule albicioase la întretăerea nervurilor și cu peri mărunți glandulari roșii-bruni; toamna, glabrescentă; marginea biserată; nervurile laterale 12—14 perechi. Florile 20—30 în fascicole, pe peduncule scurte de 1 mm lungime, tetramere sau pentamere, adesea neregulate în numărul staminelor și tepalelor; caliciu în formă de pâlnie, 2—3 mm lungime, cu 4—5 lobi scurți, roșietici. Staminele 4—5 sau 3, cu filamente roze și antere roșii. Stigmate albe sau roz. Samara pe un peduncul scurt, glabră, eliptică sau obovată, baza cuneată până la 18 mm lungime și 12 mm lățime, vârful lat rotunzit cu o știrbitură puțin profundă, închisă de stigmatetele recurbate. Nucula în partea anterioară a aripei și atingând cu vârful său fundul adânciturii.

Specie din Europa de Vest, Centrală și de Sud, Algeria, Asia Mică, Caucaz și Armenia, Persia până în Turkestan.

Acestei specii i se atribue următoarele forme identificate la noi în țară: f. *corylifolia* (Host) Georg. et Mor. nov. comb. *Ulmus corylifolia* Host, Fl. Austr. I. 329 (1827) *Ulmus campestris* f. I. *corylifolia* Pospich, Fl. Oest. Kustenl. I. (1897) 327; *Ulmus glabra* c. *corylifolia* Gürke in RichteréGürke Pl. Eur. (1897) II 72; G. Bujorean Fl. Rom. Exicc. Cent. XIX—XXI Nr. 1906; *Ulmus*

campestris L. a. *glabra* 2. *corylifolia* Asch. et Graebn. Syn. Mitteleurop. Fl. IV. (1911) 555.

Acestei forme îi aparțin exemplarele cu frunza oval-lățită și vârful scurt acuminat.

Distr. Dâmbovița: Zăvoiul Obislav leg. P. Cretzoiu 18 V 1932; Păd. Jugureni-Văcăreasca leg. P. Cretzoiu 13 V. 1932.

Distr. Lăpușna: Chișinău pe marg. str. leg. G. Bujorean Fl. Rom. Ex. Nr. 1906. rec. 15 B., 26 IX 1938.

Distr. Ilfov: pădurea Mislea-Gostinari 22 V. 1942.

f. *carpinifolia* (Borckh) Georg. et Mor. nov. comb. *Ulmus carpinifolia* Borckh., Rhein Magaz. I. 498 (1793); *Ulmus campestris* var. *carpinifolia* C. R. Mey, Chloris Hanov. 80 (1836); *Ulmus glabra* f. *carpinifolia* Pospich Fl., Oester. Kustenl. (1897) I. 347; G. Bujorean Fl. Rom. Exsicc. Cent. XIX—XXI Nr. 1905.

Distr. Durostor: pădurea Ghiulerchioi între Siliștra și Curt-Bunar, leg. Badea, Cretzoiu, Neuwirth et Pașcovschi, 9 VII 1937.

Distr. Ilfov: pădurea Băneasa aproape de București leg. C. Georgescu 7 V 1942; pădurea Mislea-Gostinari lângă satul Mironești 22 IX 1942.

Distr. Vlașca: Pădurea Comana leg. Al. Beldie V. 1936.

Distr. Turda: în vii la Turda, leg. Wolff 16 IV 1887.

var. *variegata* Rehder, Manual of. cult. Trees and Shrubs (1934) 189; *Ulmus glabra* Mill. f. *carpinifolia* (Boorkh) Posp. 1. *variegata* Buj. et Nyár. in Bul. Grăd. Muz. Bot. Cluj. XX (1940) 27.

Distr. Lăpușna: orașul Chișinău, Vila Micinic leg. G. Bujorean 26 III și 2 V, 20 IX 1938.

var. *suberosa* (Moench) Rehder, Man. of. cult. Trees and Shrubs (1934) 189. *Ulmus suberosa* Moench., Verz. Weissenst. (1785) 136; Reichenbach Icon. Fl. Germ. (1850) XII 13 t. 663; Hartig (1815) Naturges. Forst. Cult. 459 not Ehrhart, Smith, Lindley, or Loudon.; *Ulmus campestris* var. *suberosa* Wahlenberg. Fl. Carp. (1814) 71; *Ulmus glabra* var. *suberosa* Gürke, in Richter u. Gürke Pl. Europ. (1891) II 72; *Ulmus glabra* Mill. f. *suberosa* (Mnch) Nyar. comb. n. Bul. Grăd. Muz. Bot. Cluj (1940) XX 28.

Distr. Maramureș: Sighetul Marmației Câmpul Negru, leg. A. Coman 18 IV 1938.

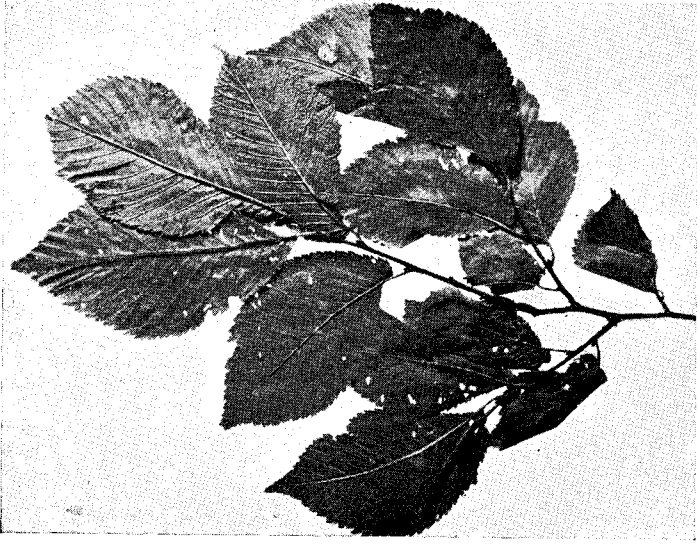
Distr. Turda: Turda între vii, leg. Wolff 1887.

Distr. Lăpușna: Chișinău Vila Micinic leg. G. Bujorean 26 III, 2 V, 20 IX 1938.

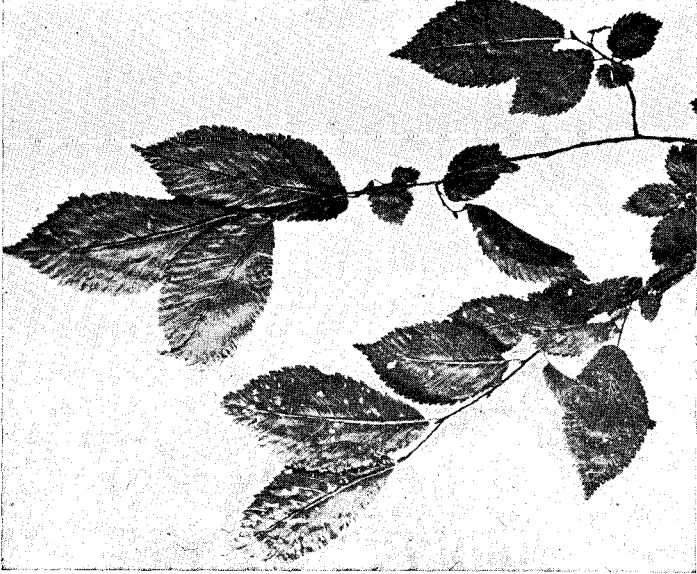
II) *Ulmus procera* Salisb., Prod. stirp (1796) 391; Hartwig Il. Holzbuch (1892) 390; Koehne, Deutsche Dendrologie (1893) 135; E. S. Tarouca u. C. Schneider, Unsere Freiland Laubgehölze (1922) 414 (A. Hayek. Prod. Fl. Pens. Balc. (1927) I. 91); G. Krüssmann Die Laubgehölze 1937 pg. 328. *Ulmus campestris* L. Sp. pl. ed. I. (1753) 225 p. pte; *U. surculosa* var. *latifolia* Stokes, Bot. Mot. Med. II (1812) 35; *U. campestris* Mill., Gard. Dict. ed. 8 Nr. I. (1768) pr. pt.

Arbore de 30—40 m înălțime și până la 1,40 m diametru. Tulpina dreaptă, desfăcându-se în coroană, în crăci oblice în sus. Coroana lătit sau îngust ovoidă la arborii izolați. Scoarța de culoare închisă cu adâncituri profunde. Lujerii anuali des pubescenti, cu peri mărunți, patenți, albicioși, uneori păstrându-se până în anul al doilea, când coaja capătă striățiuni fine. Mugurii ovoizi, cu puf mărunț și numeroși solzi ciliați. Frunzele lat-ovale sau ovale până la lat-eliptice de 5—8 cm lungime și (3) 3,8—5 cm lățime, foarte asimetrice la bază, scurt acuminat la vârf, pe margine dublu serate, fața superioară de un verde închis, scabră cu peri dispersi, mărunți, ceva mai evidenți spre nervura principală, fața inferioară de un verde mai deschis, cu smocuri lățite de peri albicioși la întretăierea nervurilor prelungite în lungul nervurei principale și în rest cu un puf, des și moale; nervurile laterale 10—12 adesea bifurcate; pețiolul lung de 4—6 mm, des pubescent. Lăstarii și frunzele lor bogat pubescente. Florile până la 20 în glomerule, subsesile, neregulate în numărul staminelor și tepalelor. Tubul perigonului în formă de pâlnie cu 4—6 lacinii; staminele 3—5 cu filamente și antere roșii, stigmat alb. Samarele scurt pedunculat aproape orbiculare cu diametru de 5—12 mm, glabre, neciliate, emarginate la vârf, cu știrbitura puțin adâncită și închisă de stigmatetele recurbante; nucula în partea anterioară a aripei atinge cu vârful său fundul știrbiturii.

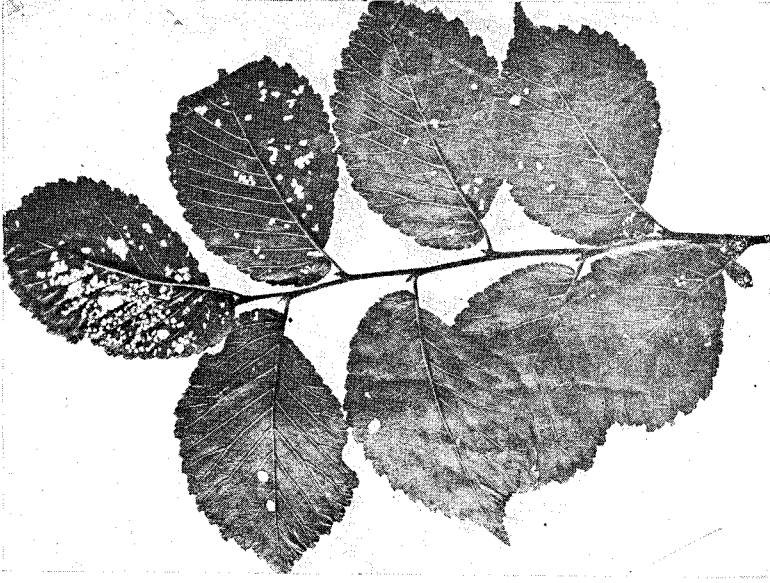
Arealul său este Europa de Sud și de Vest din Belgia, Riviera, Elveția. La noi este mai ales în antestepă, dar pătrunde sporadic și în zona forestieră propriu zisă din regiunile de câmp și dealuri.

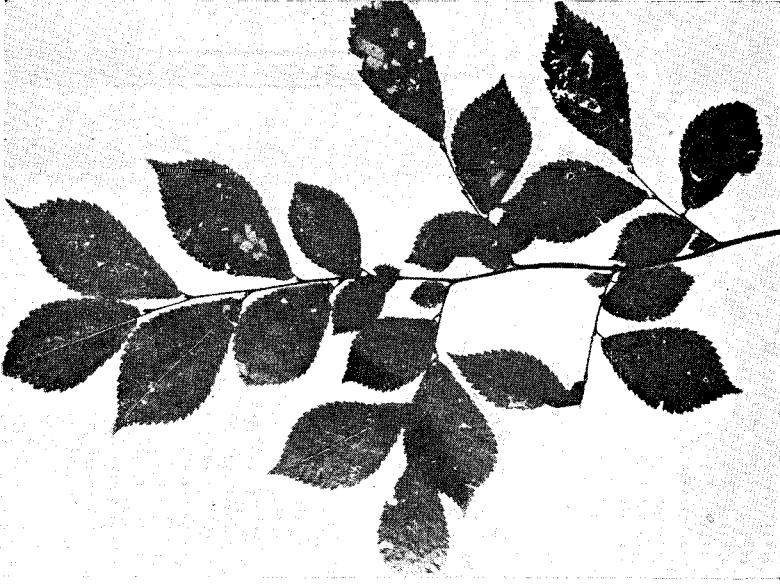
Ulmus foliacea Gilib.
f. *corylifolia* (Host) Georg. et Mor.
Păd. Mîslea-Goștinari (Distr. Ilfov).

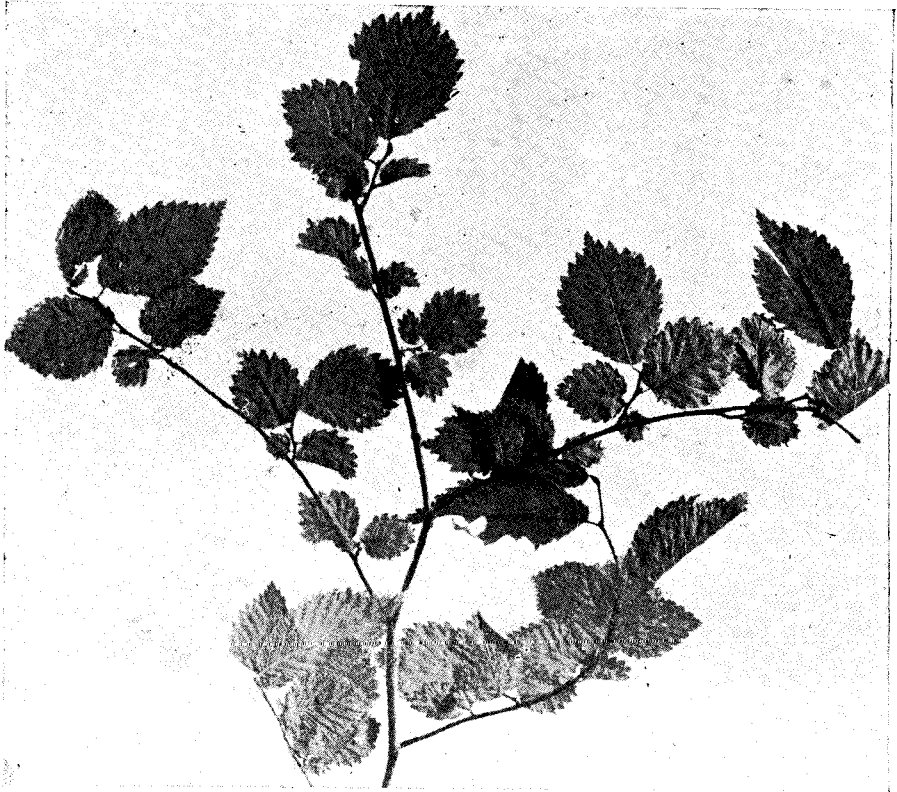
Ulmus foliacea Gilib.
f. *carpinifolia* Borekh.
Păd. Mîslea-Goștinari (Distr. Ilfov).

Ulmus procera Salisb.
Păd. Mîslea-Goștinari (Distr. Ilfov).

Ulmus procera Salisb.
var. *australis* (Henry) Reh.
București, Bul. Regele Mihai.

Ulmus minor Mill. păd. Crivina-Ojasca. Distr. Buzău.

Distr. Ilfov: Pădurea Mislea-Gostinari lângă satul Mironești 22 IX 1942.

var. *australis* (Henry) Rehder, Man. of. cult. Trees and Shrubs (1934) 187; *Ulmus campestris* L. var. *australis* Henry, Elwes & Henry The Trees of G. Brit. & Ireland (1913) VII 1904; Rehder A. Man. of. cult. Trees and Shrubs (1934) 187.

Frunzele groase, coriace, ovale, lungi de 5—7½ cm, 2,5—4,2 cm lățime; vârful prelung cuspidat-acuminat, fața inferioară cu nervurile laterale evident proeminente, barbulele de peri de la întretăierea nervurilor mai puțin dezvoltate decât la tip. Samarele mai mult obovate decât orbiculare, dar rotunjite la bază.

Distr. Ilfov: București, în stare spontană spre Soș. Kiseleff, leg. I. Morariu, 14 IX 1941; pădurea Mislea-Gostinari lângă satul Mironești, 22 IX 1942.

var. *suberosa* (Moench) Georg. et Mor. *Ulmus suberosa* Moench, Verz. Weissenst. (1785) 136. Rami suberoso alati.

În descrierea lui *Ulmus suberosa* Moench s'ar putea cuprinde și unitatea de față, întrucât la data creiării sale nu se făcuse distincția între *Ulmus foliacea* și *U. procera*. Mai sigur însă este că var. lui Moench se încadrează la *Ulmus foliacea* care este spontan în Germania, pe când *U. procera* nu se află în flora țării respective.

Pentru distingerea varietății noastre de *U. foliacea* var. *suberosa*, considerăm ca un bun caracter lipsa perilor glandulari de pe fața inferioară a frunzelor; altminteri în pilositatea lujerilor și frunzelor se pot asemăna foarte mult; în adevăr la *U. fol. suberosa* frunzele pot fi scabre pe fața superioară, iar lujerii mai mult sau mai puțin glabrescenți.

Distr. Ilfov: pădurea Râioasa, leg. Al. Beldie 10 V 1935; com. Prundu, leg. Cretzoiu 10 IV 1942.

Distr. Constanța: pădurea Hagilar, leg. C. C. Georg. et I. Lupe 13 Iulie 1942.

III) *Ulmus minor* Miller, Gard. Dict. ed. 8 Nr. 6 (1768); Reichenbach, Ic. Fl. Germ. XII t. 12 (1850) 660; A. Rehder, Man. of. cult. Trees and Shrubs (1934) 189; Elwes and Henry, The Trees of G. Brit. & Ireland (1913) VII 1901.

Arbore înalt până la 30 m înălțime. Tulpina de obicei curbată la vârf. Coroana îngust ovală cu puține ramuri scurte, ascendente și rămurele ușor pendente. Lujerii anuali cu peri mărunți fin striiați în anul al II-lea. Frunzele coriacee, eliptice

până la obovate de 3,5—6 cm lungime și 1—3 cm lățime, slab inegale și adesea cordate la bază, acute acuminate și rotunjite la vârf, dublu serate pe margine, 8—10 perechi de nervuri laterale, adesea bifurcate; fața superioară de culoare verde închis, puberulă și scabră; fața inferioară la început des pubescentă, mai târziu glabrescentă, dar cu barbule axilare. Pețiolul până la 4 mm lungime, pubescent. Florile 20—25 în glomerule strânse, subsesile și variabile în numărul tepalelor și stamineilor. Tubul calicinal în formă de pâlnie cu 4—5—6 lobi, stamine 3—5, antere roșii, stigmatе rozе. Fructul îngust obovat cu o știrbitură triunghiulară deschisă. Nucule în partea anterioară a samarei.

Această specie este citată de Reichenbach (l. c.) în regiunea de munte și dealuri din Ungaria; iar ceilalți autori o semnalează în Europa fără indicațiuni speciale.

Distr. Buzău: pădurea Ojasca-Crivina, leg. P. Filibiu VIII 1942.

Delta Dunărei: pădurea Letea, leg. C. C. Georgescu VIII 1927.

CONTRIBUTIONS À LA CONNAISSANCE DES ORMES DE LA FLORE ROUMAINE.

BEITRÄGE ZUR KENNTNIS DER ULMUS-ARTEN RUMÄNIENS.

C. C. Georgescu und. I. Morariu

Die Verf. zeigen, dass es in allen Florenwerke über Rumänien unter der Art *Ulmus glabra* Mill in der Tat drei Arten eingeschlossen sind. In diesem Aufsatz diese drei Arten und die untergeordneten Einheiten beschrieben. Diese Sippen sind:

Ulmus foliacea Gilib.

f. *carpinifolia* (Borkh) Georg. et Mor. nov. comb.

f. *corylifolia* (Borkh) Georg. et Mor. nov. comb.

var. *variegata* Rehder.

var. *suberosa* (Moench) Rehder.

Ulmus procera Salisb.

var. *australis* (Henry) Rehder.

var. *suberosa* Georg. et Mor. *Rami suberosa* alati.

Ulmus minor Mill.